

Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska IX.

Martin Dančák, Petr Kocián & David Hlisnikovský (eds)

Interesting botanical records from the region of northern Moravia and Silesia IX. – Acta Mus. Siles. Sci. Natur., 64: 219-240, 2015.

Abstract: The ninth volume of the series Interesting botanical records from the region of northern Moravia and Silesia reports some interesting findings of bryophytes and vascular plants from the region, namely *Buxbaumia aphylla*, *Campylopus introflexus*, *Dicranum fulvum*, *Diphyscium foliosum*, *Fissidens pusillus*, *Hookeria lucens*, *Mannia fragrans*, *Pedinophyllum interruptum*, *Ptilium crista-castrensis*, *Anthriscus cerefolium* var. *trichocarpus*, *Carex hartmanii*, *C. pilosa*, *Chondrilla juncea*, *Cynodon dactylon*, *Digitalis lanata*, *Dactylorhiza sambucina*, *Equisetum variegatum*, *Filago arvensis*, *Galium parisiense* var. *leiocarpum*, *Hieracium maculatum*, *Leersia oryzoides*, *Lepidium didymus*, *Ophrys apifera*, *Orchis pallens*, *Parietaria officinalis*, *Paulownia tomentosa*, *Petrorhagia saxifraga*, *Poa remota*, *Scirpus radicans*, *Scrophularia umbrosa*, *Stachys alpina*, *Stellaria longifolia*, *Valerianella carinata* and *Verbascum blattaria*.

Key words: floristic records, bryophytes, vascular plants, Moravia, Silesia, Czech Republic

Úvod

V letošním devátém pokračování Zajímavých nálezů z regionu severní Moravy a Slezska přinášíme nálezy nových (případně ověřených) lokalit devíti druhů mechorostů (dvou játrovek a sedmi mechů) a pětadvaceti druhů cévnatých rostlin, jejichž autory je patnáct regionálně působících botaniků. Přehled všech taxonů, které byly v tomto seriálu dosud publikovány, je zveřejněn na internetových stránkách Moravskoslezské pobočky České botanické společnosti (www.ms-cbs.cz), kde jsou zároveň všechny dosud vyšlé díly ke stažení.

Metodika

Vymezení zájmové oblasti je dáno hranicemi Severomoravského kraje (okresy Bruntál, Frýdek-Místek, Jeseník, Karviná, Nový Jičín, Olomouc, Opava, Ostrava-město, Přerov, Šumperk a Vsetín) s přihlédnutím k blízkému okolí. Zařazeny jsou nálezy taxonů nových pro konkrétní území (například fytochorion), ohrožených, chráněných či jinak významných nebo zajímavých. Taxonomické pojetí a nomenklatura cévnatých rostlin se řídí Seznamem flóry České republiky (Danihelka *et al.* 2012), mechorostů Seznamem mechorostů České republiky (Kučera *et al.* 2012) a syntaxonů Vegetací České republiky (Chytrý 2007, 2009, 2011, 2013). Za jménem taxonu je v závorce uvedena případná kategorie ohrožení podle třetího vydání Červeného seznamu cévnatých rostlin České republiky (Grulich 2012) nebo Červeného seznamu mechorostů České republiky (Kučera *et al.* l.c.) a kategorie ochrany dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. v platném znění. Jednotlivé lokality jsou zařazeny do fytochorionů dle regionálně-fytogeografického členění ČR (Skalický 1988). Mapovací pole, které odpovídá středoevropskému floristickému síťovému mapování (Slavík 1971), je uváděno ve velikosti ¼ základního pole. Souřadnice jsou zapsány v souřadnicovém systému WGS-84 a byly odečteny spolu s nadmořskou výškou z GPS přístrojů nebo z mapového podkladu www.mapy.cz. Nálezy doložené herbářovými položkami jsou označeny akronymem příslušné herbářové sbírky, přičemž mezinárodní akronymy veřejných herbářů se řídí aktuálním seznamem *Index herbariorum* (Thiers 2015). Doklady v soukromých sbírkách jsou označeny zkratkou „herb.“ společně s příjmením vlastníka herbáře. Pokud nebyl pořízen herbářový doklad, jsou nálezy označeny zkratkou „not.“, případně slovem „foto“, pokud byla pořízena fotodokumentace.

MECHOROSTY / BRYOPHYTA

***Buxbaumia aphylla* Hedw.**

(LR-nt)

80a. Vsetínská kotlina

6574c, Bystřička (distr. Vsetín): severovýchodní okraj přírodní rezervace Klenov, hlinitý břeh nad lesní pěšinou, po které vede turistická značka, 49°25'04,1"N, 18°01'46,4"E, 540 m n. m., 20 tobolek a 8 štětů bez tobolek (28. III. 2015 leg. S. Kubešová & J. Tkáčiková, herb. BRNM, FMM).

6574c, Bystřička (distr. Vsetín): východní okraj přírodní rezervace Klenov, hromádka půdy po starém vývratu stromu vedle lesní pěšiny, po které vede turistická značka, 49°24'57,4"N, 18°01'55,2"E, 560 m n. m., 3 sporofyty (5. VIII. 2015 not. S. Kubešová & J. Tkáčiková).

Šikoušek bezlistý je v širším území severovýchodní Moravy nalézán příležitostně (např. Procházková *et al.* 2012), což je dáno jak jeho nenápadností (je prakticky pozorovatelný pouze ve stádiu sporofytu), tak vazbou na ochranařsky neatraktivní biotopy (hlinité zářezy lesních cest, ulehlá otevřená půda na sutích a v lesích), které jsou jen zřídka systematicky zkoumány. Z přírodní rezervace Klenov je znám od roku 2003, kdy jej zde našel dokumentátor Muzea regionu Valašsko T. Kašpar; doklad je uložen v herbáři ve Valašském Meziříčí (VM). V roce 2015 byl nalezen na dvou místech. Ověření jeho výskytu na téměř totožné lokalitě po 12 letech ukazuje, že podmínky v rezervaci – místa s obnaženou půdou, např. v zárezích lesních cest – zůstávají pro tento druh optimální.

Jana Tkáčiková & Svatava Kubešová

***Campylopus introflexus* (Hedw.) Brid**

(LC)

76a. Moravská brána vlastní

6374d, Kopřivnice (distr. Nový Jičín): nákladové nádraží Kopřivnice, 5. kolej, 2,4 km S od kostela sv. Bartoloměje, 49°36'51,0"N, 18°08'54,7"E, 310 m n. m., železniční svršek, roztroušený porost různých velkých polštářů na celkové ploše cca 2600 cm² (26. VI. 2013 leg. P. Kocián, herb. FMM, rev. J. Tkáčiková).

Invazní mech křivonožka vehnutá byl zaznamenán v prostoru nákladového nádraží v Kopřivnici, kde roste na železničním svršku odstavné koleje. To může být předzvěstí jeho případného šíření po železnici, kde by mohl vyhledávat příhodná sušší kamenitá místa. Dosud nebyl z takového biotopu v České republice uváděn (*cf.* Mikulášková 2006).

Petr Kocián

***Dicranum fulvum* Hook.**

(LC-att)

80a. Vsetínská kotlina

6574c, Bystřička (distr. Vsetín): přírodní rezervace Klenov, pískovcový skalní útvar Havránka (v severní části rezervace), 49°25'06"N, 18°01'39"E, 550 m n. m., jeden větší a několik menších trsů (28. III. 2015 leg. J. Tkáčiková, herb. FMM; 5. VIII. 2015 leg. S. Kubešová & J. Tkáčiková, herb. BRNM, FMM).

6574c, Bystřička (distr. Vsetín): přírodní rezervace Klenov, pískovcové skalní útvary Jazévky a Komín (v jihozápadní části rezervace), 49°24'39"N, 18°01'35" až 18°01'41"E, 525–575 m n. m., několik větších kompaktních porostů (5. VIII. 2015 leg. S. Kubešová, herb. BRNM).

Dvouhrotec hnědožlutý byl nalezen na skalách a kamenech v dolních částech skaliska Havránka a na hřebenových partiích skalisek Jazévky a Komín, kde roste na více místech. Obecně osidluje stinné silikátové skály, častý je také na pískovcích nižších a středních nadmořských výšek. V ČR není rozšířený rovnoměrně, častější bývá v údolích větších řek (např. Vltava, Berounka, Ohře a Svatka), kdežto ve vyšších horských polohách chybí. Ze Vsetínska je uváděn z několika dalších pískovcových skal (Kubešová *et al.* 2009). Další

nejbližší a osamocené výskyty jsou na východní Moravě pouze ve Vizovické vrchovině (Franklová 2000).

Svatava Kubešová & Jana Tkáčiková

***Diphyscium foliosum* (Hedw.) D. Mohr**

(LC-att)

80a. Vsetínská kotlina

6574c, Bystřička (distr. Vsetín): přírodní rezervace Klenov, hlinitý břeh lesní cesty, 49°25'08,4"N, 18°01'37,4"E, 515 m n. m. (28. III. 2015 leg. S. Kubešová, herb. BRNM).

6574c, Bystřička (distr. Vsetín): přírodní rezervace Klenov, obnažená půda v rozvolněné bučině, 49°24'40,5"N, 18°01'47,9"E, 610 m n. m. (5. VIII. 2015 not. S. Kubešová & J. Tkáčiková).

6574c, Bystřička (distr. Vsetín): přírodní rezervace Klenov, pískovcový kámen v oblasti skalních útvarů Jazévky a Komín v jihozápadní části rezervace, 49°24'39"N, 18°01'35"E, 525 m n. m. (5. VIII. 2015 not. S. Kubešová & J. Tkáčiková).

Krčanka listnatá roste roztroušeně od nížin do hor po celém území ČR. Většinou se vyskytuje na ulehle, humusovité půdě v listnatých a ve smíšených lesích, např. na okrajích a svazích břehů lesních cest. Byl pozorován na třech místech: na půdě břehu lesní cesty, na půdě v rozvolněné bučině a na pískovcovém kameni. Dle dokladů v herbáři v muzeu ve Valašském Meziříčí (VM) a dle regionálních publikací (např. Kubešová *et al.* 2009) roste tento druh nejen v regionu Vsetínska, ale i v širším území severovýchodní Moravy roztroušeně. Jeho výskyt dokládají i pravidelné nálezy během bryologicko-lichenologických dnů (např. Plášek 1998, Plášek *et al.* 2005, Kučera *et al.* 2014). Na vhodných stanovištích (obnažená lesní půda i pískovcové balvany) tvoří často bohaté populace.

Jana Tkáčiková & Svatava Kubešová

***Fissidens pusillus* (Wilson) Milde**

(LC-att)

80a. Vsetínská kotlina

6574c, Bystřička (distr. Vsetín): přírodní rezervace Klenov, pískovcový skalní útvar Havránka (v severní části rezervace), 49°25'06"N, 18°01'39"E, 550 m n. m., porost 5 × 5 cm (28. III. 2015 leg. J. Tkáčiková, herb. FMM).

Krondlovka drobná je velmi malý mech, který roste na stinných, vlhkých, nejčastěji kyselých, především pískovcových skalách a kamenech. V ČR se vyskytuje roztroušeně po celém území, v oblasti vnějších flyšových Karpat je poměrně častý (Hradílek 2005). V přírodní rezervaci Klenov rostl na jediném místě společně se *Seligeria recurvata* na skalní stěně skalisek Havránka.

Jana Tkáčiková & Svatava Kubešová

***Hookeria lucens* (Hedw.) Sm.**

(LR-nt)

99a. Radhošťské Beskydy

6577a, Staré Hamry (distr. Frýdek-Místek): drobné levostranné přítoky Černé Ostravice v místní části Pod Vjadačkou, asi 5,2 km SV od soutoku Bílé a Černé Ostravice, tři mikrolokality:

- a) na mokré hlině na břehu potůčku nad silnicí, 49°28'25,6"N, 18°31'46,6"E, 634 m n. m., asi 10 × 5 cm;
- b) na sušším místě na hlině u potůčku pod silnicí, 49°28'25,4"N, 18°31'45,2"E, 633 m n. m., asi 5 × 5 cm;
- c) na mrtvém dřevě ležícím v potůčku a na mokré hlině na břehu potůčku nad silnicí, 49°28'24,0"N, 18°31'47,4"E, 635 m n. m., dva oddělené porosty – na mrtvém dřevě asi 3 × 3 cm a na hlině asi 10 × 5 cm porost plodných rostlin (2. XI. 2015 leg. J. Tkáčiková, herb. FMM).

Mech kápuška skvělá je druh s vazbou na vyšší nadmořské výšky hor a podhůří, kde zpravidla roste ve smrkových lesích na vlhkých až mokrých místech (Hradílek 2004), v Moravskoslezských Beskydech zejména kolem lesních potoků a na lesních prameništích.

V širším území severovýchodní Moravy je nalézán zřídka, známý je jen z několika lokalit v Moravskoslezských Beskydech a Hrubém Jeseníku a z jedné izolované v Hostýnských vrších – rozšíření shrnul v nedávné době Dančák (2004). Z povodí Bílé a Černé Ostravice je znám již delší dobu, nejstarší herbářové doklady a publikované údaje pocházejí z padesátých let 20. století (např. 1950 leg. J. Duda, VM; Vězda 1955), následně byl druh v území nalezen například také během průzkumu vegetace lesních pramenišť (Bílek *et al.* 2012). Zde uváděné tři nové mikrolokality doplňují a zpřesňují již známé rozšíření. Druh je zřejmě v povodí Černé Ostravice hojnější a roste na vhodných místech podél obou břehů řeky.

Jana Tkáčiková

***Mannia fragrans* (Balbis) Frye et L. Clark**

(LR-nt)

76a. Moravská brána vlastní

6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín): Zámecký vrch, na mnoha místech skalní stepi jihozápadní expozice, 49°35'30,3"N, 18°06'53,6"E, 420 m n. m., bohaté porosty společně s *Preissia quadrata* (22. IV. 2015 leg. D. Hlisnikovský, herb. FMM).

Mozolka vonná je xerofytem rostoucím na holé sypké zemi či skalních teráskách pokrytých půdou ve společenstvech svazu *Festucion valesiaca* (Váňa 2005a). Z celé severní Moravy je známa výhradně ze Štramberka, odkud je opakovaně zmiňována převážně z Kotouče, potažmo Jurova kamene (Váňa 1974), a to až do současnosti (Hradílek & Kubešová 2004). Nynější nález na Zámeckém vrchu není novým, je potvrzením druhu dokladovaného na lokalitě J. Müllerem roku 1952 (Váňa 1974) a později viděným i Z. Hradílkem (Z. Hradílek, in litt.). Třetím místem, kde byla mozolka ve Štramberku sbírána, jsou Skalky: Dolní Skalka, dnes areál Botanické zahrady Štramberk (Jedlička 1953 in Váňa 1974) a Horní Kamenárka, dnes přírodní památka Kamenárka (Hradílek & Kubešová l.c.).

David Hlisnikovský

***Pedinophyllum interruptum* (Nees) Kaal.**

(LC-att)

80a. Vsetínská kotlina

6574c, Bystřička (distr. Vsetín): přírodní rezervace Klenov, pískovcový skalní útvar Havránka v severní části rezervace, skalní převis, 49°25'06,5"N, 18°01'39,7"E, cca 550 m n. m., porost cca 10 × 10 cm (5. VIII. 2015 leg. S. Kubešová, herb. BRNM).

Bazifilní játrovka vápnomilka přerušovaná byla nalezena na zastíněné skalní stěně většího skalního převisu skalisek Havránka. Rostla zde společně s mechy *Gymnostomum aeruginosum* a *Orthothecium intricatum*. V ČR roste obvykle na stinných vápencových skalách se slabou vrstvou humusu, vyskytuje se roztroušeně a častější je v moravských vápencových územích (cf. Váňa 2005b). V širším okolí, na území východní Moravy se dle dostupné literatury vyskytuje pouze u Hranic, u Štramberka a v Beskydech u Ostravice (Duda & Váňa 1983).

Svatava Kubešová & Jana Tkáčiková

***Ptilium crista-castrensis* (Hedw.) De Not.**

(LC-att)

75. Jesenické podhůří

6271b, Budišov nad Budišovkou (distr. Opava): Podlesí, údolí Podleského potoka, 0,4 km JV od hřbitova, epifyticky na omšelé poléhavé vrbě (*Salix alba*) ve výšce 50 cm, severní expozice, 49°45'13,8"N, 17°36'15,7"E, 450 m n. m., porost 20 × 10 cm (9. V. 2015 leg. D. Hlisnikovský, herb. FMM).

Nález pérovce hřebenitého u Podlesí představuje patrně novou lokalitu tohoto zvolna mizejícího nápadného acidofilního mechu s vazbou na chladnější polohy povětšinou vyšších

nadmořských výšek. Nejbližší publikovanou lokalitou z Jesenického podhůří je zřejmě údaj od Hrubé Vody (Novotný & Hradílek 2001), avšak žádný systematický přehled rozšíření druhu zatím nebyl u nás publikován (Z. Hradílek, in litt.).

David Hlisnikovský

CÉVNATÉ ROSTLINY / TRACHEOPHYTA

Anthriscus cerefolium var. *trichocarpus* Neilr. (C4a)

83. Ostravská pánev

6175b, Ostrava-Přívoz (distr. Ostrava-město): křovinatý lem východního prudce svažitého úpatí přívozké haldy Odra, 3 m od kolejiště OKD, 49°51'27,8"N, 18°17'02,3"E, 214 m n. m., několik set rostlin (30. IV. 2015 leg. D. Hlisnikovský, herb. FMM).

Nominátní varieta kerblíku třebule bývala běžnou součástí zahradních záhonů a jídelniček našich předků (Slavík 1997), přičemž po roce 2000 byla zplaněle rostoucí zaznamenána již jen v Českém Krumlově (Koutecký 2004). Štětinoplodá varieta je v ČR spontánně rozšířeným archeofytem s těžištěm rozšíření v nejteplejším termofytku (kam až snad zasahuje primární areál z Panonské pánve), s nerozsáhlým přesahem do mezofytika. Na Moravě rozšíření sahá nejseverněji do okolí Brna (Slavík l.c., Müller 1999) ve fytochorionu Dražanské podhůří.

Přežívání tohoto teplobytného kerblíku na severovýchodním úpatí haldy z uhelné hlušiny v Ostravě může být podmíněno synergismem globálních teplotních změn, mikroklimatických podmínek velkoměsta a dohasínáním samotné haldy. Na severu jejího temene jsou totiž stále patrné výrony dýmů z prasklin vyhořívajících kaveren, byť se o ní hovoří jako již o zcela vyhaslé.

David Hlisnikovský

Carex hartmanii Cajander (C4a)

76a. Moravská brána vlastní

6672a, Rusava (distr. Kroměříž): luční mokřad nad silnicí na severním svahu vrchu Pardus v místní části Hořansko, 49°21'10,1"N, 17°42'48,3"E, 538 m n. m., hojně (31. V. 2015 leg. M. Dančák, herb. OL).

81. Hostýnské vrchy

6672c, Vlčková (distr. Zlín): mokřadní louka na pravém břehu potoka Kameňák, 1,19 km ZSZ od kaple v obci, 49°18'51,4"N, 17°44'54,1"E, 415 m n. m., hojně (1. VI. 2015 leg. P. Batoušek, herb. BRNM).

6672d, Vlčková (distr. Zlín): mokřadní louky v nivě potoka při severním okraji obce na jihozápadním úpatí vrchu Machalová (kóta 561,7), 49°18'55,5"N, 17°45'24,5"E, 410 m n. m., hojně (28. V. 1998 leg. M. Dančák, herb. OL).

6672d, Držková (distr. Zlín): mokřady v nivě potoka pod silnicí ke Vsetínu u osady Lhoty, cca 2 km SV od obce, 49°20'02,8"N, 17°48'06,7"E, 440 m n. m., hojně (28. V. 1998 leg. M. Dančák, herb. OL).

Ostřice Hartmanova se v moravských Karpatech vyskytuje podstatně vzácněji než jinde v České republice (Řepka & Grulich 2014). Jedinou výjimkou jsou Hostýnské vrchy, kde je druh dosti častý (Řepka & Grulich l.c.), na což upozornila již Hájková (2000). Nové zde prezentované lokality tak doplňují známé rozšíření druhu v tomto pohoří a dokládají, že i dnes je zde zřejmě stále častý. Na lokalitě Kameňák u Vlčkové sbíral ostřici Hartmanovu patrně už M. Dančák (1998 leg. M. Dančák, OL) a zřejmě ji publikovala i Hájková (l.c.). Přestože se

v obou případech lokalizace nepatrně liší (resp. není tak přesná) je zjevné, že pokud se přímo nevztahují na zde uvedenou lokalitu, musí k ní ležet velmi blízko.

Martin Dančák & Petr Batoušek

***Carex pilosa* Scop.**

74a. Vidnavsko-osoblažská pahorkatina

5668d, Tomíkovice (distr. Jeseník): Žlábek, v křovině těsně pod cestou v pravostranném břehu řeky Vidnávky, asi 80 m nad splavem ve Žlábku, 280 m JJZ od železniční stanice Tomíkovice, 50°19'13,6"N, 17°06'18,5"E, 330 m n. m., populace v rozsahu několika m² (16. III. 2015 leg. R. Hédl & M. Chudomelová, herb. OL).

Ostřice chlupatá je ve východních Sudetech velmi vzácná a její výskyt je zajímavý hlavně z fytogeografického hlediska. Podrobnější rozbor dosavadních nálezů v oblasti Rychlebských hor a jejich podhůří, kam spadá i tento nový nález, podává Hédl (2002). První a až do našeho nálezů jediná recentní lokalita v Žulovské pahorkatině byla objevena koncem devadesátých let 20. století (Sedláčková & Lustyk 1999). Nachází se asi 850 m severovýchodně od nově objevené lokality, rovněž v širším aluviu řeky Vidnávky.

Radim Hédl & Markéta Chudomelová

***Chondrilla juncea* L.**

(C3)

74b. Opavská pahorkatina

5972c, Býkov-Láryšov (distr. Bruntál): úvoz cesty lesem 300 m SV od vrchu U Korbáše (432 m), 50°02'10,6"N, 17°40'01,6"E, 388 m n. m., 1 rostlina (27. VIII. 2015 leg. D. Hlisenkovský, herb. FMM).

Radyk prutnatý je psamofilní xerotermofyt, jenž na severní Moravě velmi vzácně vystupuje údolím Moravy až na Šumpersko a z polských nížin zcela výjimečně zasahuje údolím Odry až do českého Slezska (Slavík 2004). Zatímco údaje ze Šumperska a od Moravské Třebové jsou novodobé: Bludov 1993 (Deyl 1994), Svěbohov 2004 (J. Černá, in litt.), Vranová Lhota 2004 (leg. M. Dančák, OL), zmínky z povodí Odry, z Těšínska: Třinec-Konská (Kolbenheyer 1862) a okolo Osoblahy je možno považovat za historické a patrně pouze literární. Ovšem právě zmínku z okolí Osoblahy, kde jsou vhodná stanoviště doposud relativně zachována, zprostředkovávají A. Oborny (1883-1886) a E. Formánek (1887-1897) v odvolání na Grabowského. V originálním zdroji však takovýto údaj schází (cf. Grabowski 1843), pokud ovšem Oborny nečerpal z jiné, mladší, Grabowského práce (což blíže nespecifikuje); Formánek cituje výhradně tento pramen. Sám Grabowski vyjmenovává nejbližší lokality z okolí Nisy a Prudníku. Jediný údaj, který by bylo možno z Grabowského (Grabowski l.c.) vztáhnout na dnešní území ČR je „Hügel bei Kohlsdorf“ [kopec u Kolnovic], leč zamýšleny jsou Kolnowice severně od Prudníku, nikoli Kolnowice při Mikulovicích, byť v němčině název přirozeně splývá.

Za ojedinělé, víceméně exklávní a dozajista pomíjivé lze hodnotit výskyty tohoto anemochorního druhu u Lipové-lázní (Kudělová 1995 in Sedláčková & Lustyk 1999) v Rychlebské vrchovině (73a), Stachovic – Šturovských stěn [Šturalova pískovna] (1994 leg. Šimurdová, NJM) v Moravské bráně vlastní (76a), včetně nového nálezů při Býkově-Láryšově.

David Hlisenkovský

***Cynodon dactylon* (L.) Pers.**

(C4a)

21b. Hornomoravský úval

6469b, Olomouc-Hodolany (distr. Olomouc): ul. Vejvodského, v trávnících kolem silnice, 49°35'15,6"N, 17°16'13,8"E, 212 m n. m., hojně (5. X. 2015 leg. M. Dančák, herb. OL).

Troskut prstnatý je v ČR zdomácnělý archeofyt (Pyšek *et al.* 2012), rozšířený zejména v nejteplejších územích. Historický záznam ukazuje, že přibližně až do poloviny 20. století byl u nás dosti vzácný, rozšířený především na jižní Moravě (*cf.* Danihelka *et al.* 2015). Kromě ojedinělých izolovaných a obvykle přechodných výsadek, jako např. výskyt v Trmicích u Ústí nad Labem v roce 1937 (H. Lipser in Kubát 1968) nebo na ostravských rudištích v 50. a 60. letech 20. století (*cf.* Kocián 2015), se v posledních desetiletích začaly objevovat i nové lokality či skupiny lokalit trvalejšího charakteru, které ukazují na expanzi druhu do nových území. Jedním z nich je zřejmě i střední Morava, odkud před rokem 2000 zcela chybí jakékoliv údaje o výskytu druhu. Patrně poprvé byl druh v území nalezen v Chropyni během floristického kurzu v Kroměříži v roce 2000 (L. Čech in Grulich 2003a) a další nález je z roku 2012 z Prostějova (J. Komárek in Danihelka *et al.* 2015). Nově objevená lokalita v Olomouci tak dále posiluje domněnku o možné expanzi troskutu na střední Moravu. Populace na této lokalitě je velmi rozsáhlá, stabilizovaná a lze předpokládat její dlouhodobější udržení.

Martin Dančák

***Digitalis lanata* Ehrh.**

76a. Moravská brána vlastní

6671b, Bystrice pod Hostýnem (distr. Kroměříž): Bílavsko, okraj lesa v místě zvaném Bosna, 1,57 km Z od kostela sv. Bartoloměje, 49°23'08,6"N, 17°37'39,7"E, 280 m n. m., 7 rostlin (25. VI. 2015 leg. D. Horák, herb. OL).

Náprstník vlnatý je původem balkánský druh, který v České republice porůznu občasně zplaňuje (Kubát 2000). Nález u Bílavska je pravděpodobně ojedinělý pozůstatek dřívější kultury, u několika blízkých chat druh nebyl zaznamenán. Autorovi není známo, že by druh byl dříve v okolí Bystrice pod Hostýnem a Holešova nalezen zplanělý.

David Horák

***Dactylorhiza sambucina* (L.) Soó**

(C2, §2)

99a. Radhošťské Beskydy

6477d, Horní Lomná (distr. Frýdek-Místek): osada Přelač, svažité louka na východní straně soutoku Velkého Burkovského potoka s Lomnou, 1,1 km JJZ od kostela v obci, 49°31'14,3"N, 18°37'58,9"E, 615 m n. m., nejméně 25 rozkvétajících rostlin (16. V. 2015 foto D. Hlisnikovský).

Prstnatec bezový je z Horní Lomné autorovi soudobě znám z několika lokalit v povodí potoků Přelač a Úplaz. Údaje o jeho výskytu z nyní uváděné lokality scházely (*cf.* Danihelka *et al.* 2015). Nejblíže roste na hřebeni Přelače v jalovcovém pasínku cca 1,2 km jiho-východním směrem.

David Hlisnikovský

***Equisetum variegatum* Schleich.**

(C2, §1)

99a. Radhošťské Beskydy

6477a, Morávka (distr. Frýdek-Místek): bahnitě náplavy a břehy v ústí potoka Slavíč do vodní nádrže Morávka, 49°34'59,0"N, 18°32'47,8"E, 516 m n. m., kompaktní porost 2 × 3 m (29. VI. 2015 leg. D. Hlisnikovský, herb. FMM).

V Moravskoslezských Beskydech byla přeslička různobarvá zaznamenána na řečišti potoka Satina, asi 200 m od ústí do Ostravice (1947 leg. J. Duda, OSM), ovšem ve fytochorionu Beskydské podhůří. Z oreofytika Beskyd je zmiňována až novodobě, z Bílé – údolí Smutné, kde ji roku 2012 zaznamenal J. Janeček (M. Popelářová, in litt.). Populace na břehu

vodní nádrže Morávka byla objevena při mírném poklesu její hladiny v toho roku suchém létě.

David Hlisnikovský

***Filago arvensis* L.**

(C3)

75. Jesenické podhůří

6372d, Běloutín (distr. Přerov): Nejdek, horní etáže aktivního kamenolomu, 0,9 km Z od kostela v Nejdku, 49°36'42,7"N, 17°46'16,0"E, 440 m n. m., roztroušeně (21. V. 2015 leg. V. Dvořák, herb. OL).

Bělolist rolní byl nalezen při botanickém průzkumu v aktivním lomu pro těžbu moravské droby. Nález dokresluje rozšíření druhu v jižní části fytochorionu Jesenické podhůří, odkud je dle starších údajů znám z několika dalších lokalit. Na křovinatých stráních nad obcí Dolní Újezd našel bělolist rolní v druhé polovině 70. let 20. století Č. Deyl (Deyl 1991a). Lokalita u Dolního Újezdu leží na hranicích s dalšími dvěma fytochoriony – Moravská brána vlastní a Tršická pahorkatina. Z blízkých lokalit v samotném Jesenickém podhůří byl bělolist rolní nalezen na březích Barnovské vodní nádrže a v místech při bývalých břidlicových dolech mezi Svatoňovicemi a Starými Oldřůvkami (Šumberová *et al.* 1999 in Grulich 2003b), v okolí Milovan (Kincl & Hradílek 2001), v okolí Nové Vsi nad Odrou a Potštátu (Cimalová 2006) a rovněž je uváděn z okolí bývalé osady Velká Střelná (Roleček 2003 in Danihelka *et al.* 2015).

Václav Dvořák

***Galium parisiense* var. *leiocarpum* Tausch**

76a. Moravská brána vlastní

6473c, Hustopeče nad Bečvou (distr. Přerov): štěrkopískovna 0,5 km J od nádraží v Hustopečích nad Bečvou, severní břehy západního jezera, 49°31'12,7"N, 17°51'51,0"E, 262 m n. m., 3 dosud nekvetoucí bohatě trsnaté rostliny (8. V. 2015 leg. D. Hlisnikovský, herb. FMM) a 5 fertálních rostlin (4. VII. 2015 leg. D. Hlisnikovský, herb. FMM, rev. Z. Kaplan).

Svízel pařížský je jednoletým druhem jižní půle Evropy (s přesahem do jihozápadní Asie a severní Afriky). V českých zemích, kde je na samé severovýchodní hranici areálu, je hodnocen jakožto přechodně zavlekaný neofyt (Pyšek *et al.* 2012) nalézáný jen velmi vzácně na synantropních stanovištích. V podobě nominální variety byl u nás sbírán pouze třikrát (roku 1835 v Praze, 1924 při Nedachlebicích a roku 1996 v Brně). Historický sběr dokumentující spontánní výskyt lysoplodé variety *leiocarpum* byl objeven až poměrně nedávno (*cf.* Kaplan & Řehořek 1998), v herbáriu Botanického ústavu Slovenské akademie věd, a to ze stanoviště při okraji křovin na vrchu Filka ve Zděchově u Huslenek (1932 leg. E. Schidlay, SAV) v Javorníkách (Kaplan 2000).

Nynější nález ve štěrkopískovně u Hustopečí nad Bečvou je tak druhým pozorováním tohoto taxonu na území České republiky. Svízel zde rostl v řídkém různorodém bylinném porostu na ploše dřívější lužní louky aluvia Bečvy, z níž byla stržena svrchní humusová půdní vrstva. Na této ploše se dočasně ukládal tříděný štěrk a označen byl cedulí „Mankovice“. Jak bylo zjištěno, skladoval se zde místní materiál odvážený do Mankovic. Majitelem předmětného pozemku je firma Českomoravský štěrk a.s. provozující těžbu kamene, štěrku a písku na přibližně dalších 20 místech v ČR, přičemž těží i na Slovensku v Bytči. Ovšem ani odsud není svízel pařížský hladkoplodý znám. Nejblíže na Slovensku roste v okolí Nitry, kde byl objeven až v roce 1975 (Řehořek 1977). Považován je tam za autochtonní, pro SR kriticky ohrožený a zákonem chráněný. Nominální varieta svízele pařížského je pak na Slovensku vnímána jakožto vyhynulá (např. Maglocký *et al.* 1999, Eliáš *et al.* 2015).

Původ u Hustopečí vyskytnuvších se diaspor tak zůstává neobjasněn, pravděpodobně se tak stalo agestochoricky, tedy (nákladní) dopravou. Není však bez zajímavosti obdobný

synantropní výskyt v roce 1983 u Nitry, kde byl zaznamenán v rozhrnutém štěrku na dvoře mechanizační fakulty Vysoké školy zemědělské (Maglocký *et al.* l.c.).

David Hlisnikovský

***Hieracium maculatum* Schrank**

(C4a)

99a. Radhošťské Beskydy

6675a, Hutisko-Solanec (distr. Vsetín): Solanec pod Soláněm, Čarták, pravá krajnice silnice směr Velké Karlovice, 839 m JZ /azimut 228°/ kóty Soláň (861), 49°23'18,7"N, 18°14'29,2"E, 793 m n. m., 1 rostlina (1. VIII. 2015 foto P. Kocián, rev. J. Kocián).

Jestřábník skvrnitý je teplomilnější druh, který se vyskytuje vzácně až roztroušeně v teplejších pahorkatinách a nížinách, častěji na Moravě. Roste ve světlých doubravách a borech, v lesních lemech, na skalnatých a kamenitých svazích. Na Moravě zasahuje na sever až k Boskovicím a Hranicím na Moravě (Chrtek 2004). V posledních letech byly ze severovýchodu ČR dokladovány ojedinělé nálezy tohoto druhu z antropogenních stanovišť, např. od Nového Jičína ze smrkové monokultury (Kocián & Kocián 2009). Také zde publikovaná lokalita má antropogenní charakter (štěrkovitý okraj silnice). Zároveň se jedná o první doloženou lokalitu zaznamenanou v oreofytiku, a to v nadmořské výšce 793 metrů, což je nové výškové maximum druhu v České republice (*cf.* Chrtek l.c.).

Petr Kocián

***Leersia oryzoides* Sw.**

(C3)

71a. Bouzovská pahorkatina

6268c, Mladeč (distr. Olomouc): Nové Zámky, tůň v loukách na levém břehu Moravy nedaleko od Obelisku, asi 1,5 km S od Mladečské jeskyně, 49°43'12,6"N, 17°00'55,8"E, 238 m n. m., menší porost na vysychajícím dně tůně (16. VII. 2015 leg. M. Dančák & J. Tkáčiková, herb. OL).

Tajnička rýzovitá je na Moravě relativně vzácná vodní či mokřadní tráva. Její výskyt ve východní části ČR je soustředěn do Jihomoravského úvalu (18) a Ostravské pánve (83), jinde je spíše ojedinělá nebo zcela chybí. Běžná není ani v úvalech střední a severní Moravy, přestože v těchto územích existuje dostatek vhodných biotopů. Omezíme-li se na Zábřežsko-uničovský úval (72) a Hanou (21), je tajnička známa z okolí těchto sídel: Zábřeh na Moravě (1989 leg. Č. Deyl, OL), Loštice (K. Šumberová in Danihelka *et al.* 2015), Mohelnice (2010 leg. B. Trávníček, OL), Štěpánov (Deyl 1991b, Kupcová 2010), Dolany a Olomouc – Nové Sady (Deyl 1973), Olomouc-Neředín (Deyl 1973, Hlinická & Rydlo 2015), Tovačov a Chropyně (K. Šumberová in Danihelka *et al.* l.c.). V Bouzovské pahorkatině (71a) dosud nebyla známa, ale její výskyt zde není překvapivý, protože lokalita leží v úvalové části fytochorionu v oblasti tzv. Třesínského prahu jen pár kilometrů od nejbližších známých lokalit u Loštic a Mohelnice.

Martin Dančák & Jana Tkáčiková

***Lepidium didymus* L.**

74b. Opavská pahorkatina

6072a, Velké Heraltice (distr. Opava): smetisko 1,2 km J od kostela ve Velkých Heralticích, 49°57'54,7"N, 17°43'38,4"E, 340 m n. m., 3 rostliny (1. VIII. 2015 leg. D. Hlisnikovský, herb. FMM).

Hned první údaj o přítomnosti jihoamerické vranožky podvojně v ČR pochází ze severu Moravy – od Štětínova u Velkých Losin na Šumpersku, kde byla nalezena roku 1903 (Smejkal 1992). Následují sporadické nálezy pomíjivých výskytů, jež jsou zachycovány napříč celou Českou republikou, přičemž se zde uchycuje převážně na rozličných živinami

bohatých, narušovaných antropických stanovištích. Ze severní Moravy byl další nález publikován až o sto let později, a to ze šterkových náplavů Moravy u Mladče z fytochorionu Bouzovská pahorkatina (2004 leg. J. Mládek, OL; Mládek 2006). Mezitím však byla třikrát sbírána v Opavě v Opavské pahorkatině – na skládce odpadů na Šibeňáku [při židovském hřbitově] (1978, 1981 leg. E. Opravil, OP) a v Rybářské ulici (1991 leg. E. Opravil, OP); a opět na Šumpersku (na hranici fytochorionů Zábřežsko-uničovský úval a Hanušovické vrchoviny) v obci Sudkov (1982 leg. T. Homola, OLM) a v Sobotíně (1989 leg. P. Kusák, OLM) v Hanušovické vrchovině – což zůstalo ve III. svazku Květeny ČR nezachyceno (cf. Smejkal l.c.).

Ve Velkých Heralticích (od Opavy vzdálených 12 kilometrů) byla vranožka hledána marně, postřehnuta byla pouze při navážce stavebních a jiných inertních odpadů před motokrosovou dráhou za obcí.

David Hlisnikovský

***Ophrys apifera* Huds.**

(C1, §1)

76a. Moravská brána vlastní

6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín): národní přírodní památka Šipka, bučina na západním svahu Kotouče, 0,103 km V od kóty 511 (Kotouč), 49°35'02,6"N, 18°06'40,2"E, 468 m n. m., 3 rostliny (20. VI. 2015 foto P. Kocián).

Hlavní areál tořiče včelonosného se rozprostírá především v Mediteránu, ale zasahuje mimo jiné i do střední Evropy (Procházka & Velísek 1983). Ještě začátkem 90. let 20. století byly z našeho území známy jen čtyři lokality z jihovýchodní Moravy (Jatiová & Šmiták 1996). Procházka (2010) posléze vypočítává celkem deset lokalit včetně nálezu v severozápadních Čechách. V posledních letech jsou skoro každoročně prezentovány nové nálezy především z jihovýchodní Moravy (cf. Juroch & Šmiták 2014, Juroch & Šmiták 2015). V roce 2001 byl toříč včelonosný nalezen M. Sedláčkovou i na severní Moravě, na dvou místech v okolí Štramberku (Sedláčková 2002a). Od té doby bylo ve Štramberku zachyceno několik dalších lokalit. Nejbohatší populace o desítkách až stovkách jedinců se vyskytuje v prostoru Botanické zahrady Štramberk, na jižních křovinatých svazích bývalého vápencového lomu zvaného Dolní Kamenárka, kde je také prováděno pravidelné sčítání a pozorování rostlin (cf. Pavlík 2006). V posledních několika letech dochází k dalším nálezům jednotlivých exemplářů tořiče ve Štramberku – u vrchu Kocvínek (Pavlík l.c.), na jihovýchodním okraji NPP Šipka (Sedláčková 2009b) či na několika místech velkolomu Kotouč (Z. Hradílek, in litt.). Do současného trendu nálezů jednotlivých rostlin tořiče na několika místech Štramberku zapadá i zde publikovaná lokalita nacházející se v prosvětlené bučině na západním svahu vrchu Kotouč v NPP Šipka. Na štramberských vápencích se mu očividně daří a to tak, že roste i v méně typickém biotopu (prosvětlená bučina), přičemž v blízkém okolí se vyskytují také zástupci „lesních“ vstavačovitých (*Epipactis microphylla*, *E. helleborine*, *E. leutei*, *Cephalanthera damasonium* nebo *Neottia nidus-avis*). Patrně se jedná o výsledek postupného šíření druhu na příhodná místa. Na severní Moravě byla v roce 2014 dokonce zaznamenána nová lokalita tořiče včelonosného poblíž vrchu Svinec u Kojetína při Novém Jičíně (od Štramberku vzdálená 10,5 km), tehdy se jednalo o zajímavou varietu *chlorantha* (cf. Ražňoková 2015, Ražňoková in Juroch & Šmiták 2015). Co je příčinou tohoto vzestupného trendu šíření, není zcela spolehlivě zodpovězenou otázkou.

Petr Kocián

***Orchis pallens* L.**

(C2, §2)

76a. Moravská brána vlastní

6671b, Prusinovice (distr. Kroměříž): Ochozy, v prosvětleném lese na pravém břehu bezejmenného přítoku Kozrálky, cca 2,2 km SV od evangelického kostela v Prusinovicích, 49°23'27,1"N, 17°36'42,8"E, 303 m n. m., cca 40 kvetoucích rostlin (24. IV. 2009 foto D. Horák & I. Martiš).

6572c, Loukov (distr. Kroměříž): v prosvětleném lese na levém břehu pravostranného přítoku Libosvárky, nedaleko areálu Čepro a.s., 1,26 km V od nádražní stanice Loukov, 49°24'46,0"N, 17°43'56,3"E, 374 m n. m., cca 20 kvetoucích rostlin (27. VI. 2015 foto D. Horák).

81. Hostýnské vrchy

6572d, Rajnochovice (distr. Kroměříž): přírodní rezervace Kelčský Javorník, v bučině napravo od lesní cesty ve směru od Deštné ráztoky k Holubově chatě, 1 km JV od vysílače pod vrcholem, 49°24'18,2"N, 17°46'50,1"E, 700 m n. m., cca 30 kvetoucích rostlin (22. IV. 2011 foto D. Horák & I. Martiš).

Těžiště výskytu vstavače bledého v západní části Hostýnských vrchů leží zejména okolo vrchu Hostýn (Svačina 2008). Z oblasti Kelčského Javorníku uvádí druh nejprve F. Gogela a to konkrétně z lesních okrajů nad Loukovem a louky Úlehla (Gogela 1907, Jatiová & Šmiták 1996), která je dnes již zarostlá (T. Svačina, in verb.). K výskytu u Loukova se také vztahuje údaj ještě z roku 1955 (cf. Jatiová & Šmiták l.c.). V současnosti byl s určitostí znám jen výskyt jednotlivých rostlin na lokalitě Deštná ráztoka na severním svahu Kelčského Javorníka (Svačina l.c.). Několik set metrů od tohoto místa se nachází podstatně bohatší, nyní prezentovaná lokalita z fytochorionu Hostýnské vrchy. Další lokalita druhu u obce Loukov představuje spíše fragment dřívějšího širšího rozšíření druhu na úpatí hory.

Lokalita u obce Prusinovice přirozeně navazuje na výskyt na obvodu Hostýnských vrchů, nicméně se jedná o pozoruhodný výskyt uprostřed izolovaného lesního komplexu.

David Horák

***Parietaria officinalis* L.**

(C2)

21b. Hornomoravský úval

6469b, Olomouc (distr. Olomouc): Palachovo náměstí, v živém plotu na severozápadní straně náměstí, 49°35'27,7"N, 17°15'00,6"E, 218 m n. m., desítky rostlin (6. X. 2015 leg. M. Hroneš, herb. OL).

6469b, Olomouc (distr. Olomouc): Bezručovy sady, u hradeb poblíž Jihoslovanského mauzolea, 49°35'41,7"N, 17°15'22,4"E, 220 m n. m., desítky rostlin (16. X. 2015 leg. M. Hroneš, herb. OL).

Drnavec lékařský je nitrofilním a stínomilným druhem s těžištěm rozšíření v jižní a jihovýchodní Evropě. V České republice se vyskytuje poměrně vzácně až roztroušeně, převážně v severní polovině Čech a na severovýchodní a jižní Moravě (Chrtek 1988). Populace rostoucí na víceméně přirozených stanovištích (např. lužní a suťové lesy, bučiny) jsou považovány za archeofytní a v poslední verzi Červeného seznamu cévnatých rostlin ČR jsou hodnoceny jako silně ohrožené (kategorie C2; Grulich 2012). Sekundární výskyt jsou udávány především z okolí lidských sídel v teplejších územích republiky, kde se druh vyskytuje zejména v blízkosti stinných vlhkých zdí či v příkopech (Brno, Hradec Králové, Kutná Hora, Praha, Znojmo atd.; Chrtek l.c., Duchoslav 2002). Na střední Moravě je výskyt v Květeně ČSR uváděn pouze z Olomouce, avšak nikdy zřejmě nedošlo k bližšímu popisu jednotlivých olomouckých lokalit.

V Olomouci byl výskyt drnavce zjištěn na několika lokalitách v širším okolí městského centra. Za zdrojovou populaci (alespoň v kontextu 20. století) lze považovat park na východním okraji historického centra, nynější Bezručovy sady (dříve Michalský výpad či Šillerovy sady). Před vznikem parku se na místě rozkládaly seminární zahrady patřící k přilehlému kostelu sv. Michala, které mohly dát původ nynějšímu výskytu. V olomouckých herbářích (OL, OLM) je uloženo více sběrů z této lokality (s.d. leg. H. Laus, OLM; 1938 leg.

J. Otruba, OLM; 1949 leg. J. Otruba, OLM; 1952 leg. M. Škrobalová, OL; 1955 leg. Č. Deyl, OLM). První doklady pocházejí z období první republiky, tedy z doby těsně po vzniku parku. Drnavec se v Bezručových sadech vyskytuje dodnes, bohatá populace se nachází pod hradbami za Jihoslovanským mauzoleem.

Na začátku 90. let 20. století byl drnavec nalezen také u železniční stanice Olomouc – Nová Ulice (1991 leg. T. Homola, OLM) a v roce 2015 v bohaté populaci v živém plotu na Palachově náměstí na jihozápadním okraji historického centra. Oba výskyty pravděpodobně vznikly až recentním šířením drnavce ze zdrojové populace v Bezručových sadech.

Michal Hroneš

***Paulownia tomentosa* (Thunb.) Steud.**

76a. Moravská brána vlastní

6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín): Libotín, areál lesní školky, prostor ukládání rostlinného odpadu, 2,17 km ZJZ kostela sv. Jana Nepomuckého, 49°35'10,1"N, 18°05'21,7"E, 330 m n. m., 6 rostlin (20. VIII. 2009 foto P. Kocián).

Pavlovnice plstnatá, původem z Číny, se občas pěstuje v městských parcích a zahradách jako solitérní okrasný strom (Skalická 2000). V některých zemích, například v Německu a Rakousku, se chová jako invazní druh (Essl 2007). V České republice se dosud invazně nešíří (cf. Pyšek *et al.* 2012). V teplejších oblastech, zejména ve větších městech (například v Praze nebo Brně), však pozvolně narůstá počet lokalit se zplanělými exempláři (V. Kalníková, in litt.). V srpnu 2009 bylo při botanickém průzkumu v areálu lesní školky ve Štramberku-Libotíně zaznamenáno šest zplanělých mladých exemplářů pavlovnice plstnaté v prostoru, kde se skladoval rostlinný odpad v provozní části lesní školky. Zda diaspory pocházely z materiálu pěstovaných stromů ve školce nebo z jiného zdroje, se nepodařilo zjistit. Po dvou letech byl rostlinný odpad a s ním i exempláře pavlovnice odstraněny a lokalita zanikla.

Petr Kocián

***Petrorhagia saxifraga* (L.) Link**

(A3)

76a. Moravská brána vlastní

6474b, Štramberk (distr. Nový Jičín): národní přírodní památka Šipka, Jurův kámen, vrcholová partie, 0,718 km J od kostela sv. Jana Nepomuckého, 49°35'07,7"N, 18°07'03,4"E, 477 m n. m., 1 rostlina (27. VI. 2015 leg. P. Kocián, herb. NJM).

83. Ostravská pánev

6275d, Paskov (distr. Frýdek-Místek): brownfield při Betonárně Paskov (fa KÁMEN Zbraslav) na Zahradní ulici, 49°43'10,5"N, 18°17'18,1"E, 258 m n. m., velmi hojně na ploše cca 2 000 m² (15. VII. 2014 leg. D. Hlisnikovský, herb. FMM).

Hvozdíček lomikamenovitý byl ve Štramberku nalezen na sešlapávaném místě vrcholové partie Jurova kamene v prostoru využívaném turisty k vyhlídce na vrch Kotouč. Tento na severovýchod ČR občas zavlékaný druh se vyskytuje v hojném počtu v areálu Botanické zahrady Štramberk, odkud byly na Jurův kámen s největší pravděpodobností zaneseny jeho diaspory na obuvi turistů. Doklady o jeho výskytu či pěstování na jiných místech Štramberku chybí. V Moravskoslezském kraji byl doposud zaznamenáván pouze v Ostravě, kde byl naposledy sbírán na nádraží ve Vítkovicích a na haldě ze spečené strusky v Hrabové (Hlisnikovský 2011). V týchž Vítkovicích byla o dva roky později objevena blízká, zato rozsáhlá populace na tzv. Východním nádraží (Hlisnikovský 2015), pravděpodobně zdrojová populace nálezu z roku 2011. V Paskově pak řídce porůstá nezarostlou plochu, která evidentně slouží k vylévání betonových „pomyjí“, přičemž šterky jsou údajně dováženy z Hrabůvky u Hranic a písek z Tovačova (sdělení obsluhy betonárny). Přímá návaznost na

Ostravu (Hrabovou a Vítkovice, kde dotyčný druh roste) tak sice zjištěna nebyla, přesto je pravděpodobné, že se v betonárně příležitostně zpracovává i těžená struska z osm kilometrů vzdálené haldy v Hrabové a diaspory mohou pocházet odtud.

Petr Kocián & David Hlisnikovský

***Poa remota* Forselles**

(C3)

98. Nízký Jeseník

6270a, Horní Loděnice (distr. Olomouc): olšina pravostranného přítoku Hrušového potoka, asi 1,5 km SV od kostela v obci, západně od silnice do Bruntálu, 49°46'55,6"N, 17°23'13,4"E, 586 m n. m., menší polykormon (7. VI. 2015 leg. M. Dančák, herb. OL).

Lipnice oddálená je v České republice vzácná až roztroušeně se vyskytující tráva podhorských až horských oblastí (Dančák *et al.* 2013). Na střední a severní Moravě se vyskytuje roztroušeně (*cf.* Danihelka *et al.* 2015), přičemž je možné, že je i částečně přehlížená. Nově nalezená lokalita u Horní Loděnice je teprve třetím údajem o výskytu druhu v Nízkém Jeseníku (98), odkud dosud existovaly jen záznamy od Lomnice-Tylova a z vrchu Pomezí u Dalova (Neuhäusl 1961).

Martin Dančák

***Scirpus radicans* Schkuhr**

(C3)

74b. Opavská pahorkatina

6173b, Raduň (distr. Opava): Zámecký rybník, 49°53'25,3"N, 17°56'35,5"E, 285 m n. m., bohatý výskyt v litorálních porostech kolem celého rybníka (11. X. 2015 leg. J. Ševčík, herb. OSM).

75. Jesenické podhůří

6173a, Hradec nad Moravicí-Kajlovec (distr. Opava): Kajlovecký rybník, 49°51'42,5"N, 17°52'41,1"E, 295 m n. m., jeden trs při jižním okraji rybníka (11. X. 2015 leg. J. Ševčík, herb. OSM).

83. Ostravská pánev

6175a, Ostrava-Martinov (distr. Ostrava-město): přírodní rezervace Štěpán, litorální porosty při západním okraji rybníku Štěpán, 49°51'48,0"N, 18°11'36,7"E, 210 m n. m., dvě vzdálenější mikropopulace o několika rostlinách (21. VIII. 2015 not. J. Ševčík, 10. IX. 2015 leg. J. Ševčík & D. Hlisnikovský, herb. FMM).

Výskyt skřípiny kořenující v dnešním českém Slezsku je zaznamenán již v nejstarší dochované květeně Moravy a Slezska, kde je zmiňována od Heraltic, Krnova a Opavy (Rohrer & Mayer 1835). Následující souborné květeny zaobírající se Slezskem (např. H. Grabowského, F. Wimmera, E. Fieka, A. Obornyho, E. Formánka) nepřinášejí žádná nová zjištění k jejímu zdejšímu rozšíření, povětšinou se pouze odvolávají na květeny Grabowského (Grabowski 1843). Až v následujícím století J. Otruba přidává svůj nálezy „v močálech kolem Bohumína“ (Otruba 1925), jež později stvrzuje J. Podpěra. Ten zaznamenává navíc i lokality u M. Hoštic a Hošťálkovic (Podpěra 1949). Vzápětí publikují nálezy skřípiny kořenující z Kajlovce a od Raduně Marvan & Komárek (1951). Další údaje pocházejí až z přelomu tisíciletí ze Zimního rybníka při Polance nad Odrou a Poštovního rybníka z Děhylova (Neuschlová & Sovíková, in verb.), nově pak ze dvou manipulačních rybníků na Michálkovickém potoce u Rychvaldu (Špačková 2002). V Červeném seznamu MS kraje pak byla skřípina kořenující zařazena do kategorie druhů vyhynulých (Sedláčková & Plášek 2005).

Ve snaze poznat a porovnat historické rozšíření skřípiny kořenující se současným jsme navštívili vybrané spádové a regionální herbáře. V nich byly nalezeny pouze dva věrohodné doklady ze zájmového území, a to: „bei Herrlitz – Troppau“ [U Heraltic – Opavy] (1884 leg. G. Braun, OP) a „Opava, raduňské rybníky“ (1948 leg. L. David, OP). Jiný, evidentně starší sběr *S. radicans* v herbáři Slezského zemského muzea, jež není datován ani signován, je

psán kurentem a obsahuje výčet moravských a slezských lokalit – nelze jej tudíž přesně lokalizovat a ani nepřináší nová zjištění. Další položka určená jakožto *Scirpus radicans* a uložená v témže herbáři – s textem na schedě: „Abzugsgraben längs des Herrlitzten Waldes“ [příkop podél Heraltického lesa] (1885 leg. G. Braun, OP) patří hojně rozšířené skřipině lesní (*Scirpus sylvaticus*).

Terénními návštěvami okolí Heraltic (potoků Heraltický, Horecký a částečně Hořina) jsme skřipinu kořenující nepotvrdili. Rovněž na rybniční soustavě pod (severním směrem) Raduní (tzv. Raduňské rybníky), Zimním rybníce u Polanky nad Odrou, na Poštovním rybníce v Děhylově a v sádkách u Rychvaldu jsme nebyli úspěšní. Mimo takřka všudypřítomnou skřipinu lesní se nám jeví být pravděpodobné, že v případě nedávných nálezů v Děhylově, Polance nad Odrou a Rychvaldu byla zaměňována s habituálně podobnými sterilními rostlinami rodu *Bolboschoenus* (plodné populace náležely druhu *B. yagara*).

Historickou lokalitu Kajlovecký rybník, uváděnou Marvanem a Komárkem (Marvan & Komárek l.c.), se ověřit podařilo. *Scirpus radicans* zde roste při severním břehu spolu s *Acorus calamus* a *Leersia oryzoides*. Marvan & Komárek (l.c.) dále zmiňují rybník Kameník při Raduni. Ten je v současné době prakticky bez litorálních porostů, jeho břehy jsou zastíněny a často sesekávány. Při obhlídce sousedního Zámeckého rybníka byla nalezena bohatá populace *S. radicans*, jež zde roste hojně v litorálních porostech kolem celého rybníka spolu s *Leersia oryzoides*. Velikost bohaté plodné populace s četnými nadzemními výběžky byla odhadnuta na 150 m².

Obec Hošťálkovice, u které druh zaznamenal Podpěra (l.c.), se nachází jen cca 2 km jihovýchodně od rybníka a přírodní rezervace Štěpán. Při návštěvě této lokality byly objeveny dva trsy *S. radicans* v severozápadní části rybníka v litorálních porostech obklopených rákosem. Dalších několik trsů rostlo 300 m jižně v rozvolněné rákosině v jihozápadním okraji rybníka. Přesná kvantifikace velikosti populace nebyla možná z důvodu společného výskytu se sterilními porosty *Bolboschoenus yagara*. Obě populace *S. radicans* byly velmi spíše kvetoucí a vytvářely nadzemní výběžky.

Rybník Štěpán je v současnosti silně zazemněný a je naplánováno jeho odbahnění. Plochy s výskytem *S. radicans* (i dalších regionálně významnějších druhů) budou selektivně ponechány bez zásahu, tedy neodbahňovány. Tím snad bude zajištěna jejich brzká regenerace.

Jan Ševčík & David Hlisnikovský

***Scrophularia umbrosa* Dumort.**

(C4a)

84a. Beskydské podhůří

6375d, Metylovice (distr. Frýdek-Místek): oba břehy potoka Žlabov, v celém úseku od mostu u kravína až 150 m proti proudu, 1,4 km ZSZ od kostela v obci, 49°37'03,5"N, 18°19'00,9"E, 357 m n. m., 26 mohutných rostlin s mnoha lodyhami (2. VIII. 2015 foto Z. Lukeš).

Krtičník křídlatý se v Podbeskydské pahorkatině (84) vyskytuje velmi vzácně, záznamy jsou pouze z těsného okolí Frýdku-Místku (Mladý 1975 in Skalický *et al.* 1978, Hlisnikovský 2010, Chytil 2012 in Danihelka *et al.* 2015) a z údolí řeky Lubiny u Kopřivnice (Sedláčková 2002b, 2007, 2009a). Nález tohoto druhu je pro autora překvapivým zjištěním, a ačkoliv tuto lokalitu zná mnoho let, krtičník byl nalezen až letos v místech průseků stromů kolem potoka. V minulosti byla celá oblast toku značně negativně ovlivněna chovem skotu v nedalekém kravíně a pastvou v jeho okolí, avšak poslední dobou byly kolem potoka zjištěny i další vzácnější druhy rostlin – bohatá populace *Galanthus nivalis*, *Dentaria glandulosa* nebo vzácně i *Hepatica nobilis*, vše však výše proti proudu.

Zbyněk Lukeš

***Stachys alpina* L.**

(C3)

73a. Rychlebská vrchovina / 96. Králický Sněžník

5768c, Horní Lipová (distr. Jeseník): podél asfaltové cesty v Dlouhé dolině (říčka Staříč), víceméně souvislá populace v linii dlouhé přes 1 km, začátek 380 m SSZ od železniční stanice Horní Lipová, od souřadnic 50°13'40,1"N, 17°04'54,2"E (těsně za železničním viaduktem) nejméně po souřadnice 50°14'05,1"N, 17°03'58,4"E (střední úsek Dlouhé doliny), 585–650 m n. m., celkem stovky převážně kvetoucích jedinců (15. VIII. 2015 foto R. Hédl & M. Chudomelová).

Druhý překvapivý nález čistce alpínského v regionu Rychlebských hor a Králického Sněžníku, odkud jinak chyběly věrohodné údaje (cf. Hédl & Chudomelová 2014). Nově objevená populace je vůbec prvním nálezem ve fytochorionu Rychlebské hory. Má prakticky shodný charakter jako v roce 2014 zaznamenaná populace od Petříkova, od které je vzdálena asi 4 km vzdušnou čarou. Jde rovněž o početně bohatý výskyt podél okraje málo frekventované cesty vedoucí z extenzivní zástavby horské obce směrem do lesa. Obě lokality mají lehce synantropní ráz a je možné, že ani nejde o spontánní výskyt. Ve střední části Dlouhé doliny již přesahuje nově nalezená populace do sousedního fytogeografického okresu Králický Sněžník, kam spadá i náš loňský nález.

Radim Hédl & Markéta Chudomelová

***Stellaria longifolia* Muhl. ex Willd.**

(C3)

98. Nízký Jeseník

6170a, Lomnice (distr. Bruntál): podmáčené smrčiny v pramenné oblasti Lomnického potoka na severozápadních svazích Slunečné (800 m n. m.), 300 m SV od křížení silnice I/45 s železnicí, 49°51'30,9"N, 17°24'46,5"E, 620 m n. m., tři blízké populace o celkové pokryvnosti cca 1 m² (18. VII. 2015 leg. D. Hlisenkovský, herb. FMM).

Ptačinec dlouholistý, subboreální prvek a glaciální relikv květeny ČR, je ze Severomoravského kraje dokumentován výhradně z obou jesenických pohoří (Dvořáková 1990). V Hrubém Jeseníku (97) byl opakovaně sbírán jen z širšího okolí Karlovy Studánky, na sever po Ludvíkov a na jih po ves Podlesí (která formálně již náleží fytochorionu Jesenického podhůří), přičemž v současnosti je zde druhem neznámým (Bureš 2013).

Z okolí hory Slunečná (800 m) v Nízkém Jeseníku (98) byl ptačinec dlouholistý dokladován patrně pouze z meziválečného období od obcí Dětrichov a Lomnice (1934–1938 leg. J. Otruba, OLM; Dvořáková l.c.) a při nedaleké obci Dalov – již v Jesenickém podhůří (75), kde byl sbírán v roce 1989 (položka uložena v herbáři PR; Štěpánek in Hradílek *et al.* 1999). Rovněž odsud z okolí Slunečné nebyl v posledních desetiletích hlášen, a byť se do Červeného seznamu Moravskoslezského kraje nedostal (cf. Sedláčková & Plášek 2005), dozajista náležel k druhům v kraji neznámým.

V místě současného nálezu, které víceméně odpovídá Otrubovým strohým popiskům na schedách, byly v padesátých letech minulého století husté smrkové porosty (srov. letecké snímky na kontaminace.cenia.cz), okolo roku 2012 tu byly vykáceny poslední vzrostlé zbytkové rozvolněné smrčiny. Vzhledem k okolnostem posledních nálezů v Hrubém Jeseníku, kde byl ptačinec dlouholistý pomíjivě nalézán na pasekách (Bureš l.c.), je možné, že mu prosvětlení lokality prospělo. Nyní na nalezišti zvolna opět vzrůstají rozvolněné smrkové porosty a v jejich podrostu bují třtina rákosovitá (*Calamagrostis arundinacea*), kterážto je přirozeně kompetičně výrazně zdatnější. Vhodných biotopů je v nejen blízkém okolí poměrně dost, a tak je očekávatelné, že by mohl být nalezen i jinde, zvláště ve vlhčinách podél železniční trati, odkud byl již dokladován.

David Hlisenkovský

***Valerianella carinata* Loisel.**

(C2)

75. Jesenické podhůří

6273b, Stará Ves u Bílovce (distr. Nový Jičín): severní lem areálu zemědělského družstva, na okraji pole a kulturní louky, 49°46'04,1"N, 17°59'13,2"E, 309 m n. m., 5 rostlin (10. V. 2015 leg. D. Hlisnikovský, herb. FMM).

76a. Moravská brána vlastní

6373b, Stachovice (distr. Nový Jičín): zarostlá pískovna, jižní svahy podél levého břehu pravého přítoku Husího potoka, 1,3 km JZ od železniční zastávky Stachovice, 49°41'01,3"N, 17°55'20,5"E, 285 m n. m., cca 5 rostlin (5. VI. 2014 leg. M. Sedláčková, rev. J. Danihelka 2014, herb. NJM).

6373b, Stachovice (distr. Nový Jičín): zarostlá pískovna, chodník při jižním úpatí, JV od zdejšího včelína, 1,4 km JZ od železniční zastávky Stachovice, 49°41'00,1"N, 17°55'17,7"E, 278 m n. m., 3 rostliny (5. VI. 2014 leg. M. Sedláčková, rev. J. Danihelka, herb. NJM).

Lokalita nad Starou Vsí u Bílovce je prvním doloženým výskytem kozlíčku kýlnatého formálně spadající do fyto geografického okresu Jesenické podhůří, odkud doposud chyběly nejen staré, ale i novější literární údaje. Příčinou absence mohou být ekologické nároky tohoto druhu vázaného na velmi teplé oblasti a minerálně bohatší půdy. Lokální podmínky stanoviště v blízkosti hranice fyto geografických okresů totiž odpovídají spíše Moravské bráně.

Nálezy kozlíčku z fytochorionu Moravská brána vlastní na přirozených stanovištích pískovny ve Stachovicích (v mozaice společenstev svazu *Arrhenatherion elatioris* a semixerofilních diagnostických druhů širokolistých suchých trávníků svazu *Bromion erecti*) potvrzují jeho setrvalý výskyt doložený již roku 1992 (cf. Hlisnikovský & Sedláčková 2014): Stachovice, úhor spodní části pískovny nad údolím pravého přítoku Husího potoka (1992 leg. M. Sedláčková, NJM).

Starší údaje dokladované z osmdesátých let 20. století od Bílovce, stráně nad údolím potoka Jamník SV od města (1985 leg. M. Sedláčková, NJM) a Životic u Nového Jičína, pahorek SV od kostela, okraj pole (1989 leg. M. Sedláčková, NJM) se nepodařilo v roce 2014 potvrdit. Na obou lokalitách se druh vyskytoval patrně jen přechodně.

Marie Sedláčková & David Hlisnikovský

***Verbascum blattaria* L.**

(C2)

21b. Hornomoravský úval

6469b, Olomouc (distr. Olomouc): okraj experimentální zahrady katedry botaniky PřF UP Olomouc na ulici Šlechtitelů 27, 49°34'32"N, 17°17'00"E, 214 m n. m., dvě rostliny (6. VIII. 2015 leg. M. Duchoslav, herb. OL).

Divizna švábovitá se na střední a severní Moravě vyskytuje velmi vzácně, a to převážně na člověkem narušovaných nebo vytvořených stanovištích (rumiště, navážky, intravilány obcí apod.). Na Ostravsku byla divizna švábovitá opakovaně nalézána na rudištích a haldách (Kilián & Krkavec 1962, Kilián 1972) a z obdobných stanovišť a lokalit (mj. Ostrava-Petřkovice, Ostrava-Vítkovice) její recentní výskyt uvádějí Filipová (2007) a Hlisnikovský (2014). Ojedinelé (a patrně pouze přechodné) výskyty z několika dalších lokalit severní Moravy shrnuje Kirschner (2000). Na střední Moravě byla patrně hojnější, Kirschner (l.c.) uvádí její roztroušený výskyt na Hané (21) a v Moravské bráně (76) v okolí Přerova. Z jižního okraje střední Moravy je její výskyt doložen z širšího okolí Kojetína, opět na ruderalních stanovištích jako jsou násep železniční trati (Reitmayerová & Reitmayer 1947) nebo usazovací nádrž cukrovaru a polní příkop (Trávníček 1996). Kirschner (l.c.) uvádí pokles frekvence výskytu v souvislosti s urbanizací vesnic a souvisejícím ústupem archeofytní vegetace, jejíž typickou součástí divizna švábovitá je. Tomu nasvědčuje i její přeřazení v posledním vydání Červeného seznamu flóry ČR z kategorie C3 – ohrožené do kategorie C2

– silně ohrožené (cf. Grulich 2012). Nově zjištěná lokalita má ruderalní charakter (rozvolněný trávník s *Lolium perenne* po obvodu experimentálních polních ploch). Na lokalitu se divizna švábovitá dostala pravděpodobně semeny v půdě patrně zahraničního původu – v experimentální zahradě jsou pěstovány populační vzorky řady druhů rodu *Allium* a *Ficaria* sbírané v prostoru celé Evropy. V roce 2015 zde bohatě kvetly a plodily dvě rostliny.

Martin Duchoslav

Summary

Anthriscus cerefolium var. *trichocarpus* is a thermophilous taxon with its archaeophytic range which includes south Moravia. Its occurrence in other regions of the Czech Republic is considered secondary. It has never been recorded in northern Moravia and the population at the newly reported locality survives in a base of a smouldering coal spoil heap in Ostrava-Přívoz.

The moss *Buxbaumia aphylla* is occasionally found in the Moravian-Silesian region of the Czech Republic. The species was recorded from two nearby localities near Bystřička village, which correspond to previous record from 2003.

The invasive moss *Campylopus introflexus* has been recorded on the railway tracks in the Kopřivnice freight station in northern Moravia. In the Czech Republic, it is the first record of this species in such habitat.

Carex hartmanii is a rare species in the Carpathian part of the Czech Republic. The only Czech Carpathian region where the species is common is Hostýnské vrchy Mts. Four new localities from the area are reported here.

Phytogeographically interesting occurrence of regionally rare species *Carex pilosa* was recorded. This is the only second recent finding of the species in the phytogeographical district Vidnavsko-osoblažská pahorkatina.

The thermophilous species *Chondrilla juncea* is being found very rarely and mostly ephemerally in the North Moravian region. In the Czech part of the Odra river drainage basin, it was found only in 1994 near Stachovice village and newly near Býkov-Láryšov village in addition to two historical literature records.

The grass species *Cynodon dactylon* is reported from one locality in Olomouc city. The species originally confined to warmer regions of southern Moravia has probably expanded to central Moravia recently.

The newly discovered population of *Dactylorhiza sambucina* near Horní Lomná village is an addition to several other recent localities in the same valley. It is located 1.2 km away from the nearest known locality of the species.

The moss *Dicranum fulvum* was recorded growing at larger turfs at several sandstone rocks and boulders near Bystřička village. In the Czech Republic, the species is distributed mainly in river valleys (e.g. Vltava, Berounka, Ohře and Svratka rivers). In the Moravian-Silesian region, it has been recorded only rarely.

Digitalis lanata, a native species of the Balkan Peninsula and often cultivated in the Czech Republic, was found escaped in the wild near Bystřice pod Hostýnem town. The population is probably a remnant of an earlier cultivation at the site.

The moss *Diphyscium foliosum* which is occasionally found throughout the Czech Republic including the Moravian-Silesian region was recorded from three nearby localities close to Bystřička village. The moss grew characteristically on forest soil in two of the localities, whereas in the third locality it grew untypically on sandstone boulder.

Equisetum variegatum was found for the first time in the phytogeographical district Moravskoslezské Beskydy in the Smutná stream valley near Bílá village in 2012. Here we report a new locality which was found on the shore of the Morávka dam in 2015.

Filago arvensis, a vulnerable species of the Czech flora, was recorded in the Nejdek quarry near Bělotín village. The new locality expands the known distribution of the species in the phytogeographical district Jesenické podhůří.

The tiny moss *Fissidens pusillus* is usually recorded from shaded wet acidic rocks and stones, mainly on sandstone in the Czech Republic. It is relatively abundant in the Flysch Belt of Outer Western Carpathians in eastern Moravia, where this new record is situated. The record corresponds to its typical habitat – a sandstone rock.

Galium parisense is an extremely rare neophyte in the Czech Republic. The type variety was collected only three times in the country, while var. *leiocarpum* was recorded only once near Zděchov village in Javorníky Mts in 1932. The recent and only the second finding of this glabrous-fruit variety comes from gravel pit near Hustopeče nad Bečvou village. The origin of the apparently introduced diaspores is not known.

The first documented record of *Hieracium maculatum* from the oreophytic phytogeographical region of the Czech Republic is presented. The locality lies at Čarták saddle in the Beskydy Mountains and the species reaches here its altitudinal maximum in the country (793 meters).

A moss species *Hookeria lucens* was recorded from three new localities in Černá Ostravice valley in Moravskoslezské Beskydy Mts. In the mountains, the species is occasionally found along forest streams and at the forest springs.

A new locality of rare grass species *Leersia oryzoides* was found in Morava river floodplain near Litovel town. This is the first record for phytogeographical district Bouzovská pahorkatina.

Lepidium didymus is a very rare neophyte in the Czech Republic. In the North Moravian region, it was recorded only from five localities with the sixth reported here from Velké Heraltice village where three individuals were noticed at construction waste landfill.

Mannia fragrans grows in northern Moravia only near Štramberk town, from where it has been repeatedly recorded at Kotouč hill. Here presented finding of an abundant population at Zámecký vrch hill is a rediscovery of a locality originally found by J. Müller in 1952.

A new locality of *Ophrys apifera* was found in a beech forest on the western slope of Kotouč hill near Štramberk town. The species occurs in several localities around Štramberk with total of several hundred individuals.

Two new localities of *Orchis pallens* in and around of Kelčský Javorník Mt in the Hostýnské vrchy Mts are presented with comments on its historical and present distribution in the area. Another new locality from Hostýnské vrchy foothills near Prusinovice village is also reported.

Historical and recent distribution of *Parietaria officinalis* in Olomouc city is reviewed. In total, three main localities were discovered based on herbarium revision and field research – rocky base of the city walls in Bezručovy sady Park, a hedge in Palachovo náměstí square and Nová Ulice railway station. Currently, the species occurs in all but the last locality.

Six individuals of *Paulownia tomentosa* were reported growing wild at the tree nursery in vicinity of Štramberk town in 2009. They were found in the place where plant waste was stored. After two years, the waste as well as the plants were removed thus the locality is no longer present.

The liverwort *Pedinophyllum interruptum* usually grows on shaded limestone rocks in the Czech Republic. In the region of eastern Moravia, it was recorded only from three localities so far. The new record is from shaded overhang of sandstone rock near Bystřička village, where it grew together with mosses *Gymnostomum aeruginosum* and *Orthothecium intricatum*.

Petrorhagia saxifraga was found in the National natural monument Šipka near Štramberk town. It was introduced there possibly by tourists from nearby Botanical garden where the species is cultivated. It was also found in a brownfield near Paskov town where it could have been introduced from the Ostrava-Hrabová slag heap.

The rare grass species *Poa remota* was found in a new locality in Nízký Jeseník Mts near Horní Loděnice village. This finding is only the third record from this phytogeographical district.

Ptilium crista-castrensis is gradually vanishing species in the Czech Republic. Here presented finding from the vicinity of Podleší village is probably a new locality of the species.

Two micropopulations of *Scirpus radicans* were found in the littoral vegetation of Štěpán fishpond near Ostrava-Martinov. Based on historical literature and herbarium records, another historical locality in Kajlovec fishpond near Hradec nad Moravicí was reconfirmed. The third abundant population was found in Zámecký fishpond near Raduň village, despite it was not specifically mentioned in researched sources but the species was historically recorded from its vicinity.

A regionally rare species *Scrophularia umbrosa* was found in Žlabov brook near Metylovice village. In total, 26 plants were recorded at the locality.

The second occurrence of *Stachys alpina* in the region of the Rychlebské hory Mts and Králický Sněžník Mts was discovered. This is apparently the first locality of this species in the phytogeographic district Rychlebské hory. Both populations are following roads along mountain water streams and possess slightly synanthropic character.

Stellaria longifolia is known only from few localities in Hrubý and Nízký Jeseník Mts in the North Moravian region. The species was considered missing in both the mountains in recent decades. The newly discovered locality lies near Lomnice village in Nízký Jeseník Mts from where it was already documented by J. Otruba in the years 1934–1938.

Valerianella carinata was found in the phytogeographical district Jesenícké podhůří near Stará Ves u Bílovce village for the first time. The locality lies near the border with the phytogeographical district Moravská brána vlastní where only one out of three previously known localities was confirmed in 2014, i.e. the locality in sandpit near Stachovice village originally discovered in 1992. Two other historical occurrences, one near Bílovec town (discovered in 1985) and the other near Životice u Nového Jičína village (1989), were probably of an ephemeral nature.

Verbascum blattaria, a threatened species found occasionally in central and northern Moravia in ruderalised stands, was recorded from a new locality in a suburb of Olomouc city.

Literatura

- Bílek P., Tkáčiková J. & Kubešová S. (2012): *Hookeria lucens*. In: Kučera J. [ed.]: Zajímavé bryofloristické nálezy XIX. – Bryonora 49: 30.
- Bureš L. (2013): Chráněné a ohrožené rostliny Chráněné krajinné oblasti Jeseníky. Rubico, Olomouc, 314 pp.
- Cimalová Š. (2006): Historické a recentní rozšíření vzácných druhů polních plevelů severní a střední Moravy a Slezska. – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 55: 165-192.
- Dančák M. (2004): *Hookeria lucens*. In: Kučera J. [ed.]: Zajímavé bryofloristické nálezy III. – Bryonora 33: 36-37.
- Dančák M., Dvořák V. & Janošíková K. (2013): Třicet lesních trav České republiky. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 91 pp.
- Danihelka J., Chrtek J. Jr. & Kaplan Z. (2012): Checklist of vascular plants of the Czech Republic. – Preslia 84: 647-811.
- Danihelka J., Petřík P. & Wild J. [eds] (2015): Databanka flóry České republiky [online]. – URL: <http://florabase.cz/databanka/> [cit. 08. 10. 2015].
- Deyl Č. (1973): Příspěvek ke květeně širšího okolí Olomouce. – Zpr. Čs. Bot. Společ. 8: 40-48, 96-108.
- (1991a): Křovinatá stráň pod lesem z Oderských vrchů severovýchodně od Dolního Újezdu. Ms., 3 pp. [Depon. In: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, středisko Olomouc].
- (1991b): Odstavené rameno Moravy. Ms., 2 pp. [Depon. In: Sagittaria - sdružení pro ochranu přírody střední Moravy].
- (1994): Erlánový kamenolom sev. od Bludova. Ms., 3 pp. [Depon. In: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, středisko Olomouc].
- Duda J. & Váňa J. (1983): Rozšíření játrovek v Československu – XXXVI. – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 32: 23-35.
- Duchoslav M. (2002): Flora and vegetation of stony walls in East Bohemia (Czech Republic). – Preslia 74: 1-25.
- Dvořáková M. (1990): *Stellaria L.* – ptačinec. pp. 123-134. In: Hejný S. & Slavík B. [eds]: Květena České republiky. Vol. 2. Academia, Praha.
- Eliáš P. jr., Dítě D., Kliment J., Hrivnák R. & Feráková V. (2015): Red list of ferns and flowering plants of Slovakia, 5th edition (October 2014). – Biologia 70: 218-228.
- Essl F. (2007): From ornamental to detrimental? The incipient invasion of Central Europe by *Paulownia tomentosa*. – Preslia 79: 377-389.
- Filipová K. (2007): Výskyt druhů z červeného seznamu cévnatých rostlin na vybraných odvalech na území města Ostravy a okolí. – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 56: 78-82.
- Formánek E. (1887-1897): Květena Moravy a rakouského Slezska. 1.-2. Nákladem spisovatelovým, Brno a Praha, 1536 pp.
- Franklová H. (2000): Distribution of the species of *Dicranum* Hedw. (Musci, Dicranaceae) in the Czech Republic – VI. – Čas. Nár. Muz., ř. přírod., 169: 53-56.
- Gogela F. (1907): Z květeny Javorníka u Rajnochovic. – Věstn. Klubu Přírod. Prostějov 10: 3-14.
- Grabowski H. (1843): Flora von Ober-Schlesien und dem Gesenke, mit erücksichtigung der geognostischen, Boden- und Höhen- Verhältnisse. Gosohorsky, Breslau, 451 pp.
- Grulich V. [ed.] (2003a): Výsledky floristického kursu České botanické společnosti v Kroměříži (10.–16. července 2000). – Zpr. Čes. Bot. Společ. 38, Příloha 2003/2: 175-224.
- [ed.] (2003b): Výsledky floristického kursu České botanické společnosti v Novém Jičíně (4.–10. července 1999). – Zpr. Čes. Bot. Společ. 38, Příloha 2003/2: 89-174.
- (2012): Red List of vascular plants of the Czech Republic: 3rd edition. – Preslia 84: 631-645.
- Hájková P. (2000): Rostlinná společenstva mokřadních luk, potočních rákosin a porostů vysokých ostřic v Hostýnských vrších. – Sborn. Přírod. Klubu Uherské Hradiště 5: 7-51.
- Hédli R. (2002): Pět fytogeograficky zajímavých druhů Rychlebských hor. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 37: 153-162.
- Hédli R. & Chudomelová M. (2014): *Stachys alpina L.* In: Dančák M., Kocián P. & Hlisnikovský D. [eds]: Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska VIII. – Acta Mus. Siles. Sci. Natur. 63: 273-274.
- Hlinická V. & Rydlo Jar. (2015): Vodní makrofyty v Olomouci a jejím severovýchodním okolí. – Zpr. Vlastiv. Muz. Olomouc 309: 35-43.
- Hlisnikovský D. (2010): *Scrophularia umbrosa Dum. subsp. umbrosa*. In: Plášek V. & Cimalová Š. [eds]: Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska IV. – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 59: 279.
- (2011): *Petrorhagia saxifraga (L.) Link.* In: Plášek V. & Cimalová Š. [eds]: Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska V. – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 60: 286-287.
- (2014): *Verbascum blattaria L.* In: Plášek V. & Cimalová Š. [eds]: Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska VII. – Acta Mus. Siles. Sci. Natur. 63: 69-82.

- (2015): Ferroviatická flóra okresu Ostrava-město. Ms. Bakalářská práce, 65 pp. [Depon. In: Ostravská univerzita, Přírodovědecká fakulta, Katedra biologie a ekologie].
- Hlisnikovský D. & Sedláčková M. (2014): *Valerianella carinata* Loisel. In: Plášek V. & Cimalová Š. [eds]: Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska VII. – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 63: 79.
- Hradílek Z. (2004): Hookeriaceae Schimp. – kápuškovité. In: Kučera J. [ed.]: Mechorosty České republiky, on-line klíče, popisy a ilustrace [online]. – URL: <http://botanika.prf.jcu.cz/bryoweb/klic/families/hookeriaceae.html> [cit. 2. 11. 2015].
- (2005): Fissidentaceae Schimp. – krondlovkovité. In: Kučera J. [ed.]: Mechorosty České republiky, on-line klíče, popisy a ilustrace [online]. – URL: <http://botanika.prf.jcu.cz/bryoweb/klic/families/fissidentaceae.html> [cit. 5. 10. 2015].
- Hradílek Z. & Kubešová S. (2004): Mechorosty nalezené během exkurzí na floristickém kurzu ČBS v Novém Jičíně (1999). – Zpr. Čes. Bot. Společ. 39: 459-462.
- Hradílek Z., Sedláčková M., Skalický V. & Trávníček B. (1999): Materiály ke květeně Nizkého Jeseníku a přilehlých území. Floristický kurz ČSBS v Bruntále (1989). Sagittaria, Olomouc, 112 pp.
- Chrtek J. jun. (2004): *Hieracium* L. – jestřábník. pp. 540-701. In: Slavík B. & Štěpánková J. [eds]: Květena České republiky. Vol. 7. Academia, Praha.
- Chrtek J. sen. (1988): Urticaceae Juss. – kopřivovité. pp. 530-539. In: Hejný S. & Slavík B. [eds]: Květena České socialistické republiky. Vol. 1. Academia, Praha.
- Chytrý M. [ed.] (2007): Vegetace České republiky. Vol. 1. Travinná a keříčková vegetace. Academia, Praha, 528 pp.
- [ed.] (2009): Vegetace České republiky. Vol. 2. Ruderální, plevelová, skalní a suťová vegetace. Academia, Praha, 524 pp.
- [ed.] (2011): Vegetace České republiky. Vol. 3. Vodní a mokřadní vegetace. Academia, Praha, 828 pp.
- [ed.] (2013): Vegetace České republiky. Vol. 4. Lesní a křovinná vegetace. Academia, Praha, 552 pp.
- Jatiová M. & Šmiták J. (1996): Rozšíření a ochrana orchidejí na Moravě a ve Slezsku. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha & Arca JiMfa, Třebíč, 550 pp.
- Juroch J. & Šmiták J. (2014): Nové lokality orchidejí v roce 2014 (2013). – Roesliana 44: 55-62.
- (2015): Nové lokality orchidejí v roce 2014. – Roesliana 45: 46-51.
- Kaplan Z. (2000): *Galium* L. – svízel: Sect. 8. *Kolgyda* Dumort. pp. 150-156. In: Slavík B. [ed.]: Květena České republiky. Vol. 6. Academia, Praha.
- Kaplan Z. & Řehořek V. (1998): *Galium parisiense* – a new alien species for the Czech Republic. – Preslia 70: 51-56.
- Kilián Z. (1972): Příspěvek ke květeně hald na Ostravsku. – Přírod. Sborn. 25: 265-266.
- Kilián Z. & Krkavec F. (1962): Druhý příspěvek k poznání květeny rudišť na Ostravsku. – Přírod. Čas. Slez. 23: 45-50.
- Kincl L. & Hradílek Z. (2001): Poznámky k flóře a vegetaci vojenského výcvikového prostoru Libavá (Oderské vrchy). – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 50: 117-136.
- Kirschner J. (2000): *Verbascum* L. – divizna. pp. 295-314. In: Slavík B. [ed.]: Květena České republiky. Vol. 6. Academia, Praha.
- Kocián P. (2015): Troskut prstnatý (*Cynodon dactylon*) v Ostravě. – Zpr. Moravskoslez. Poboč. ČBS 4: 33-36.
- Kocián P. & Kocián J. (2009): Příspěvek ke květeně Novojičínska a okolí – I. – Vlastiv. Sborn. Novojičínska 59: 173-185.
- Kolbenheyer K. (1862): Vorarbeiten zu einer Flora von Teschen und Bielitz. – Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien 12: 1185-1220.
- Koutecký P. (2004): *Anthriscus cerefolium* (L.) Hoffm. subsp. *cerefolium*. In: Hadinec J., Lustyk P. & Procházka F. [eds]: Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. III. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 39: 70.
- Kubát K. (1968): Příspěvek ke květeně Českého středohoří. – Zpr. Čs. Bot. Společ. 3: 90-94.
- (2000): *Digitalis* L. – náprstník. pp. 349-355. In: Slavík B. [ed.]: Květena České republiky. Vol. 6. Academia, Praha.
- Kubešová S., Tkačíková J. & Dančák M. (2009): Bryoflóra vybraných pískovcových výchozů na Vsetínsku. – Bryonora 44: 13-20.
- Kučera J., Plášek V., Kubešová S., Bradáčová J., Holá E., Košnar J., Kyselá M., Manukjanová A., Mikulášková E., Procházková J., Táborská M., Tkáčiková J. & Vicharová E. (2014): Mechorosty zaznamenané během podzimních 26. bryologicko-lichenologických dní (2013) v Beskydech. – Bryonora 54: 11-21.
- Kučera J., Váňa J. & Hradílek Z. (2012): Bryophyte flora of the Czech Republic: updated checklist and Red List and a brief analysis. – Preslia 84: 813-850.
- Kupcová L. (2010): Floristický výzkum JV části CHKO Litovelské Pomoraví. Ms. Diplomová práce, 132 pp. [Depon. In: Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra botaniky].

- Maglocký Š., Řehořek V. & Zahradníková K. (1999): *Galium parisiense* L. subsp. *anglicum* (Huds.) Arcang. p. 162. In: Čeřovský J., Feráková V., Holub J., Maglocký Š. & Procházka F.: Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů SR a ČR. Vol. 5. Vyšší rostliny. Příroda, Bratislava.
- Marvan P. & Komárek J. (1951): Příspěvek k poznání řas a sinic na Opavsku. – Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje 12: 189-201.
- Mikulášková E. (2006): Vývoj rozšíření neofytického mechu *Campylopus introflexus* v České republice. – Bryonora 38: 1-10.
- Mládek J. (2006): *Coronopus didymus* (L.) Sm. In: Hadinec J. & Lustyk P. [eds]: Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. V. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 41: 203.
- Müller J. (1999): Vzácné rostliny v Moravském krasu a na území města Brna. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 34: 67-72.
- Neuhäusl R. (1961): Příspěvek ke květeně Nížkého Jeseníku. – Přírod. Čas. Slez. 22: 1-18.
- Novotný I. & Hradílek Z. (2001): Bryofloristický průzkum údolí potoka Pstružník u Hrubé Vody (Nížký Jeseník, Česká republika). – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 50 (Supl.): 29-32.
- Oborny A. (1883-1886): Flora von Mähren und österr. Schlesien. Pars. 1-4. – Verh. Naturforsch. Ver. Brünn 21: 1-268, 22: 269-636, 23: 637-888, 24: 889-1285.
- Otruba J. (1925): Úvod ke květeně československého Slezska. – Vlastiv. Sborn. Slez. 1: 35-50.
- Pavlík P. (2006): *Ophrys apifera* Huds. In: Hadinec J. & Lustyk P. [eds]: Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. V. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 41: 225-227.
- Plášek V. [ed.] (1998): Seznam mechorostů zaznamenaných během jarního bryologicko-lichenologického setkání – Huslenky 1998. – Bryonora 22: 9-12.
- Plášek V., Stebel A. & Wierzcholska S. [eds] (2005): Mechorosty zaznamenané v průběhu 18. podzimního setkání bryologicko-lichenologické sekce v Beskydech. – Bryonora 36: 14-24.
- Podpěra J. (1949): Jak proniká teplobytná květena do údolí jesenických a beskydských. – Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje 10: 81-95.
- Procházka F. (2010): *Ophrys* L. – tořič. pp. 544-549. In: Chrtek J. jun., Kaplan Z. & Štěpánková J. [eds]: Květena České republiky. Vol. 8. Academia, Praha.
- Procházka F. & Velíšek V. (1983): Orchideje naší přírody. Academia, Praha, 284 pp.
- Procházková J., Kubešová S. & Tkáčiková J. (2012): *Buxbaumia aphylla*. In: Kučera J. [ed.]: Zajímavé bryofloristické nálezy XIX. – Bryonora 49: 29.
- Pyšek P., Danihelka J., Sádlo J., Chrtek J. Jr., Chytrý M., Jarošík V., Kaplan Z., Krahulec F., Moravcová L., Pergl J., Štajerová K. & Tichý L. (2012): Catalogue of alien plants of the Czech Republic (2nd edition): checklist update, taxonomic diversity and invasion patterns. – Preslia 84: 155-255.
- Ražnoková D. (2015): *Ophrys apifera* Huds. In: Hadinec J. & Lustyk P. [eds]: Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae, XIII. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 50: 81.
- Reitmayerová L. & Reitmayer J. (1947): Příspěvek ke květeně Kojetínska. – Příroda 39: 120-125.
- Rohrer R. & Mayer A. (1835): Vorarbeiten zu einer Flora des Mährischen Gouvernements. R. Rohrer, Brünn, 248 pp.
- Řehořek V. (1977): *Galium tenuissimum* a *G. parisiense* subsp. *anglicum* – nové taxony československé květeny. – Zpr. Čes. Bot. Společ. 12: 73-81.
- Řepka R. & Grulich V. (2014): Ostrice České republiky. Terénní obrazový průvodce. Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, 208 pp.
- Sedláčková M. (2002a): *Ophrys apifera* na severovýchodní Moravě. – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 51: 145-146.
- (2002b): Poznámky k vegetaci údolí řeky Lubiny na Frenštátsku. – Hlasy Muz. a Archivu Frenštát p. R. 19: 45-49.
- (2007): Příspěvek ke květeně a vegetaci obce Lubiny a okolí. – Vlastiv. Sborn. Okresu Nový Jičín 56-57: 64-76.
- (2009a): Floristické nálezy ohrožených rostlin severovýchodní Moravy a Slezska (Česká republika). – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 58: 9-19.
- (2009b): Tořič včelonosný (*Ophrys apifera*) - vzácná orchidej v Národní přírodní památce Šipka na Kotouči u Štramberka. – Vlastiv. Sborn. Novojičínska 59: 170-172.
- Sedláčková M. & Lustyk P. (1999): Příspěvek ke květeně Vidnavského výběžku (SZ Slezsko). – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 48: 209-222.
- Sedláčková M. & Plášek V. [eds] (2005): Červený seznam cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje (2005). – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 54: 97-120.
- Skalická A. (2000): *Paulownia* Sieb. et Zucc. – pavlovník. pp. 294-295. In: Slavík B. [ed.]: Květena České republiky. Vol. 6. Academia, Praha.

- Skalický V. (1988): Regionálně fyto geografické členění. pp. 103-121. In: Hejný S. & Slavík B. [eds]: Květena České socialistické republiky. Vol. 1. Academia, Praha.
- Skalický V., Hájková A., Neuschlová Š., Sedláčková M. & Švendová K. [red.] (1978): Materiály ke květeně Moravskoslezských Beskyd, Podbeskydské pahorkatiny a okrajové části Ostravské pánve. Výsledky floristického kursu ČSBS ČSAV ve Frýdku-Místku 4.–13.7.1975. – Pr. a Stud. Okr. Vlastiv. Muz. Frýdek-Místek 3: 1-246.
- Slavík B. (1971): Metodika síťového mapování ve vztahu k připravovanému fyto geografickému atlasu ČSR. – Zpr. Čs. Bot. Společ. 6: 55-62.
- (1997): *Anthriscus* Pers. – kerblík. pp. 273-284. In: Slavík B. [ed.] Květena České republiky. Vol. 5. Academia, Praha.
- (2004): *Chondrilla* L. – radyk. pp. 504-507. In: Slavík B. & Štěpánková J. [eds]: Květena České republiky. Vol. 7. Academia, Praha.
- Smejkal M. (1992): *Coronopus* Zinn – vranožka. pp. 196-198. In: Hejný S. & Slavík B. [eds]: Květena České republiky. Vol. 3. Academia, Praha.
- Svačina T. (2008): Vyhodnocení rozšíření vstavače bledého a prstnatce bezového na území přírodního parku Hostýnské vrchy. Ms., 31 pp. [Depon. In: Krajský úřad Zlínského kraje & Českomoravské sdružení pro ochranu přírody Chvalčov].
- Špačková P. (2002): Natura 2000, závěrečná zpráva ke kontextovému mapování, mapový list 15-44-01. Ms., 15 pp. [Depon. In: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, pracoviště Praha].
- Thiers B. (2015): Index Herbariorum: A global directory of public herbaria and associated staff. New York Botanical Garden's Virtual Herbarium [online]. – URL: <http://sciweb.nybg.org/science2/IndexHerbariorum.asp> [cit. 1. 11. 2015].
- Trávníček B. (1996): Květena mokřadních lokalit v jihovýchodní části Hané – současný stav. – Muz. a Součas., ser. natur. 10: 39-50.
- Váňa J. (1974): 7. *Mannia fragrans* (Balbis) Frye et Clark. In: Duda J. & Váňa J.: Die Verbreitung der Lebermoose in der Tschechoslowakei – XVI. – Čas. Slez. Muz. Opava (A) 23: 153-161.
- (2005a): *Mannia* Opiz – mozolka. In: Kučera J. [ed.]: Mechorosty České republiky, on-line klíče, popisy a ilustrace [online]. – URL: <http://botanika.prf.jcu.cz/bryoweb/klic/genera/mannia.html> [cit. 15. 10. 2015].
- (2005b): *Pedinophyllum* (Lindb.) Lindb. – vápnomilka. In: Kučera J. [ed.]: Mechorosty České republiky, on-line klíče, popisy a ilustrace [online]. – URL: <http://botanika.prf.jcu.cz/bryoweb/klic/genera/pedinophyllum.html> [cit. 5. 10. 2015].
- Vězda A. (1955): Příspěvek k rozšíření Bryophyt v Moravskoslezských Beskydech. – Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje 16: 96-98.

Editors' addresses: Martin Dančák, Department of Ecology and Environmental Sciences, Faculty of Science, Palacký University in Olomouc, Šlechtitelů 27, CZ-783 71 Olomouc-Holice, Czech Republic.
E-mail: martin.dancak@upol.cz

Petr Kocián, Nerudova 5, CZ-741 01 Nový Jičín, Czech Republic.
E-mail: petr.kocian@kvetenacr.cz

David Hlisenkovský, Sadová 605, CZ-738 01 Frýdek-Místek, Czech Republic.
E-mail: david.hlisenkovsky@email.cz